

Gemeenten en privacy: wat kunt u als raadslid doen om grip te houden op cameratoezicht binnen uw gemeente?

Deze uitgave van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is een aanvulling op het basisdocument [Gemeenten en privacy: wat kunt u als raadslid doen?](#) Deze aanvulling gaat over de inzet van camera's binnen gemeenten. De vragen uit het basisdocument blijven daarbij relevant en we raden u aan die ook (opnieuw) te lezen. Het doel van deze aanvulling is niet om volledig te zijn, maar om een gesprek te starten over de inzet van camera's in het publieke domein binnen uw gemeente.

Versie juni 2026

Achtergrond: inzet van camera's door de gemeente

Cameratoezicht door gemeenten in de openbare ruimte heeft de afgelopen jaren een grote vlucht genomen. Het is goed om daarbij te beseffen dat cameratoezicht altijd zal botsen met fundamentele rechten van mensen. Dat hoeft niet tot problemen te leiden, maar de wet stelt wel regels over de inzet van camera's door de overheid in de openbare ruimte om er voor te zorgen dat de grondrechten¹ van burgers goed beschermd worden.

Toch blijkt in de praktijk dat veel gemeenten worstelen met het voldoen aan alle regels. Met name valt op dat de vereiste afweging tussen de bescherming van het privéleven van inwoners aan de ene kant en het nut, maar ook het doel van het cameratoezicht aan de andere kant, niet altijd goed wordt gemaakt.² Dat is zorgwekkend, omdat het uiteindelijk draait om de vraag of mensen zich nog wel vrijelijk kunnen bewegen in de openbare ruimte, zonder constant bespied te worden.

Uw rol als raadslid: wat kunt u doen?

- U controleert als raadslid het college van burgemeester en wethouders (B&W).
- Cameratoezicht in de openbare ruimte om de openbare orde te handhaven kan alleen worden ingesteld door de burgemeester na instemming van de gemeenteraad. De gemeenteraad heeft dus een actieve rol bij het al dan niet instellen van cameratoezicht.
- De AP heeft een aantal vragen en tips opgesteld om u als raadslid te helpen uw rol zo goed mogelijk in te vullen. De vragen en tips kunt u voor uzelf gebruiken als houvast om een voorstel vanuit het college te beoordelen.
- U kunt de vragen ook stellen aan de verantwoordelijke portefeuillehouder binnen het college van B&W (in dit geval de burgemeester). U kunt de vragen stellen tijdens een debat, maar u kunt ze natuurlijk ook in schriftelijke vorm gebruiken bij het stellen van raadvragen. Als u geen of een onduidelijk antwoord krijgt, vraag dan door. Het gaat hier om het beschermen van de grondrechten van inwoners en bezoekers van uw gemeente. Feiten doen er dan toe.

De AP heeft de vragen voorzien van een korte toelichting ; het uitgangspunt dat moet gelden bij de beantwoording van de vragen, en enkele observaties van de AP .

¹ Zie het Handvest van de grondrechten van de EU, met name het recht op privéleven en het recht op bescherming van persoonsgegevens.

² Y.Y. Maas & A.C. Kampschuur, *Cameratoezicht op basis van de Gemeentewet: over de verhouding tussen de vereisten en de rechtspraktijk*, NTB 2025/409, 19-11-2025.

Vraag 1: Wat is de precieze aanleiding voor het cameratoezicht en is cameratoezicht noodzakelijk?

Toelichting : De burgemeester kan, met instemming van de gemeenteraad, cameratoezicht instellen om de openbare orde te handhaven. Om als gemeenteraadslid een goede afweging te kunnen maken of het instellen van cameratoezicht noodzakelijk is om de openbare orde te handhaven, is het zaak een goed beeld te hebben van het daadwerkelijke probleem en ook of dat probleem zonder cameratoezicht zou kunnen worden opgelost. Voorbeeld: voor illegale bijplaatsingen bij ondergrondse containers kan het creëren van bloemperkjes naast de containers net zo effectief of nog effectiever zijn dan het plaatsen van camera's, terwijl dan geen persoonsgegevens verwerkt worden.

Uitgangspunt : Het cameratoezicht moet noodzakelijk zijn om de openbare orde te handhaven. Als het probleem ook met andere middelen kan worden aangepakt, die geen of minder persoonsgegevens verwerken, dan is cameratoezicht niet toegestaan. Ook als de privacy van mensen onevenredig hard wordt geraakt door het cameratoezicht dan is cameratoezicht niet toegestaan.³

Observatie AP : Gemeenten zetten snel cameratoezicht in zonder dat daarbij altijd andere, minder vergaande (op privacygebied) maatregelen, lijken te zijn onderzocht en/of zorgvuldig is nagedacht of de privacybelangen van betrokkenen niet te veel geschonden worden.

Belangrijk

Vraag specifiek naar welke maatregelen eerder genomen zijn om het probleem te verhelpen en waarom die maatregelen niet (langer) effectief zouden zijn. Hiermee zorgt u er voor dat niet te licht wordt gedacht over cameratoezicht en ook actief andere maatregelen worden meegenomen in de uiteindelijke afweging om wel of geen cameratoezicht toe te passen.

---

³ In juridisch jargon heet dit subsidiariteit en proportionaliteit:

Subsidiariteit = kan het doel op een andere manier worden bereikt, die minder ingrijpend is voor de betrokkenen?

Proportionaliteit = staat het doel van de gegevensverwerking in verhouding tot de inbreuk op de privacy van de betrokkenen?

Vraag 2: Wat is de te verwachten inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van burgers?

Toelichting : Voorafgaand aan het cameratoezicht moet onderzocht worden in welke mate de persoonlijke levenssfeer van burgers geraakt wordt. Als dit niet duidelijk is, dan kan ook geen goede afweging gemaakt worden tussen de inbreuk aan de ene kant en het handhaven van de openbare orde aan de andere kant.

Uitgangspunt : De inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van burgers moet zoveel mogelijk beperkt worden. Daarom moet bijvoorbeeld duidelijk omschreven zijn waar het cameratoezicht precies plaats zal vinden (een omschrijving als: “in de volledige binnenstad”, is in dat kader te ruim) én hoe lang het tijdelijke cameratoezicht precies plaats zal vinden, waarbij de nadruk ligt op het tijdelijke karakter van het cameratoezicht. Hoe langer het toezicht duurt, hoe lastiger het zal zijn om goed te kunnen onderbouwen dat het toezicht (nog steeds) noodzakelijk is en waarom de inbreuk op de privacy van betrokkenen (nog steeds) gerechtvaardigd is.

Observatie AP : Gemeenten zetten cameratoezicht steeds sneller in, waarbij het er ook op lijkt dat cameratoezicht steeds vaker (semi)permanente vormen aanneemt en de gebieden die het cameratoezicht bestrijken ook steeds groter worden.

Belangrijk

Vraag specifiek naar de duur van het cameratoezicht. Wanneer zal het cameratoezicht stoppen? Aan welke voorwaarden moet worden voldaan om het cameratoezicht te stoppen of te verlengen?

Wees ook kritisch over de grootte van het gebied waarin cameratoezicht wordt voorgesteld: kan worden volstaan met enkele strategisch geplaatste camera's of is het echt nodig een groter gebied in beeld te brengen?

Met deze vragen kunt u er voor zorgen dat wat begint als tijdelijk toezicht niet als vanzelf overgaat in (semi)permanent cameratoezicht. Hiervan is al sprake als het cameratoezicht langer dan enkele maanden is.

Vraag 3: Hoe worden burgers geïnformeerd over de inzet van cameratoezicht?

Toelichting : Burgers hebben recht op begrijpelijke informatie over wat de gemeente met hun persoonsgegevens doet, en waarom. Zo houden zij zicht op hun persoonsgegevens en kunnen zij bezwaar maken tegen de verwerking van hun persoonsgegevens.

Uitgangspunt : Uw gemeente moet burgers uit eigen beweging voorafgaand én tijdens de inzet van cameratoezicht informeren over de manier waarop de gemeente persoonsgegevens verwerkt. Het gaat hierbij trouwens niet alleen om het informeren van inwoners van de gemeente. Ook bezoekers van de gemeente (denk aan toeristen of vrienden en familie die op de koffie komen) dienen adequaat geïnformeerd te worden over de inzet van cameratoezicht.

Burgers moeten ook de mogelijkheid hebben om bezwaar te maken tegen het besluit van de gemeente om op een bepaalde plaats camera's te plaatsen en ook kunnen burgers bezwaar maken tegen overmatige of zelfs onrechtmatige verwerkingen van hun persoonsgegevens.

Tot slot moeten burgers ook te allen tijde inzicht kunnen krijgen in welke persoonsgegevens verwerkt worden door de gemeente. Er moet dus goed nagedacht worden door de gemeente hoe aan deze rechten voldaan kan worden voordat met het cameratoezicht wordt gestart.

Observatie AP : Gemeenten voldoen nog te vaak niet voldoende aan de informatieplicht richting burgers. Zo ontbreken vaak borden bij de randen van het gebied waar gefilmd wordt en is voor burgers niet duidelijk hoe, waar en wanneer zij bezwaar kunnen maken tegen het cameratoezicht, laat staan hoe zij inzicht kunnen krijgen in welke persoonsgegevens de gemeente van hen verwerkt.

Belangrijk:

Stem alleen in met het instellen van tijdelijk cameratoezicht en dwing daarbij af dat het toezicht alleen verlengd kan worden na een grondige evaluatie van het cameratoezicht. Immers, zodra het cameratoezicht niet meer noodzakelijk is of de schending van het privéleven van betrokkenen niet meer opweegt tegen het doel waarvoor het cameratoezicht oorspronkelijk was ingesteld, dan moet het besluit tot de inzet van camera's worden ingetrokken.

Vraag ook hoe burgers inzicht kunnen krijgen in de persoonsgegevens die de gemeente van hen verwerkt met het cameratoezicht.

Meer informatie vindt u op de website van de AP:

- [Gemeenten en privacy: wat kunt u als raadslid doen?](#)
- [Gemeenten en privacy: wat kunt u als raadslid doen bij de inzet van technologie?](#)
- [Gemeenten en privacy: wat kunt u als raadslid doen bij samenwerkingsverbanden?](#)